

พลวัตทางความคิดเชิงอุดมการณ์ทางการเมืองไทยหลังการเลือกตั้ง
พ.ศ. 2562: มุมมองคนรุ่นใหม่กับการลดความขัดแย้งทางการเมือง
THE DYNAMICS OF THAI POLITICAL IDEOLOGY FOLLOWING
THE 2019 ELECTION: POLITICAL PERSPECTIVE FROM YOUNG
GENERATION AND THE REDUCTION OF POLITICAL CONFLICT

นรวิชญ์ นิธิปัญญา¹ ชลวิทย์ เจียรจิตต์²

Norawish Nitipanya Cholvit Jearajit

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นพลวัตทางความคิดเชิงอุดมการณ์ทางการเมืองไทยหลังการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 และเพื่อศึกษามุมมองคนรุ่นใหม่ในการลดความขัดแย้งทางการเมือง เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ อาศัยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ กลุ่มนักการเมือง นักวิชาการ ตลอดจนแกนนำขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองของประเทศไทย และกลุ่มคนรุ่นใหม่รวม 35 คน ผลการศึกษารายงานพบว่า จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ความเป็นพลวัตทางความคิดเชิงอุดมการณ์ทางการเมืองไทยที่เกิดขึ้นหลังการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 มาจากมรดกของการรัฐประหาร พ.ศ. 2557 ตลอดระยะเวลา 5 ปีของการควบคุมอำนาจการปกครองของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ประชาชนไม่มีสิทธิ เสรีภาพในการแสดงออกและการเคลื่อนไหวทางการเมือง โดยอุดมการณ์ทางการเมืองไทยสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ช่วง ในช่วงปี 2562 - 2565 ได้แก่ ขั้วอุดมการณ์แบบอำนาจนิยม และขั้วอุดมการณ์แบบประชาธิปไตย สำหรับวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ในมุมมองของคนรุ่นใหม่ที่มีต่อความขัดแย้งทางการเมืองจะเห็นได้ว่าความขัดแย้งทางการเมืองมีมาอย่างยาวนานตั้งแต่หลังการเลือกตั้ง 2548 จนเกิดรัฐประหาร 2 ครั้ง ในปี 2549 และ 2557 แต่ไม่ใช่ทางออกของการเมืองไทย โดยในการลดความขัดแย้งทางการเมืองมีข้อเสนอ ดังนี้ (1) เครื่องมือทางกฎหมายในการจัดการความขัดแย้งทางการเมืองในอดีต ทั้งการนิรโทษกรรม และการล้างมลทิน และ (2) การสร้างองค์กรเพื่อระงับความขัดแย้งเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการระงับความขัดแย้งคลี่คลายปัญหาที่เกิดขึ้นที่อาจเกิดขึ้นอีกในอนาคต

คำสำคัญ: อุดมการณ์ทางการเมือง, คนรุ่นใหม่, ความขัดแย้งทางการเมือง

Abstract

This study aimed to study the dynamics of Thai political ideologies following the general election in 2019 and to understand the viewpoints of the younger generation towards the reduction of political conflict. The research method is qualitative via in-depth interviews with key informants such as politicians, scholars, the leaders of political movements, and the younger generation. The study found that, firstly, the dynamics of Thai political ideologies following the 2019 general election was a legacy from the coup d'état in 2014. People have had no rights, freedom of expression, or political representation throughout the five years that the National Council for Peace and Order were in power. Thai ideologies can be divided into two wings from 2019 to 2022, which are authoritarianism and democratism. Secondly, from the younger generation's perspectives towards the reduction of political conflict, the conflict has long been established since the 2005 election, along with the coup d'états, which were not the solutions for conflict, in 2006 and 2014. To reduce

¹ นิสิตหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการทางสังคม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพฯ

Graduate student in Social Management, Faculty of Social Science, Srinakharinwirot University, Bangkok.

Corresponding author: E-mail: norwish.niti@g.swu.ac.th

² รองศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์ภาควิชาสังคมวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพฯ

Associate Professor, Department of sociology, Faculty of Social Science, Srinakharinwirot University, Bangkok.

political disputes, it is significant to utilise the long-standing legal tools by encouraging the usage of amnesty and purge bills or establishing organisations to eliminate conflicts and unravel any issues in the future.

Keyword: political Ideology, new generation, political conflict

บทนำและความสำคัญของปัญหา

ในประวัติศาสตร์ทางการเมืองของประเทศไทย โดยเฉพาะช่วงภายหลังการก่อการรัฐประหาร พ.ศ. 2490 นับเป็นจุดเปลี่ยนของการเมืองไทยสมัยใหม่ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 โดยคณะราษฎร เรียกได้ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงอำนาจทางการเมืองจากคณะราษฎรสู่คณะรัฐประหาร (กลุ่มทหารนอกราชการ) และการกลับมาใช้อำนาจของกลุ่มทหารและกลุ่มอนุรักษ์นิยม เป็นการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือพระมหากษัตริย์ทรงอยู่เหนือการเมือง (ณัฐพล ใจจริง, 2563) โดยได้ทิ้งมรดกทางการเมืองให้แก่ประเทศไทยมาจนถึงปัจจุบัน การเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองของกลุ่มองค์กรภายนอกสถาบันทางการเมืองได้มีการสร้างความชอบธรรมในการเข้ามาควบคุมอำนาจการปกครองผ่านการอ้างเหตุผลจากสถานการณ์ภายในสภาวการณ์ต่าง ๆ ในมิติทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม รวมถึงปัจจัยของโครงสร้างทางเชื้อชาติ ระบบสังคมและพื้นฐานทางประวัติศาสตร์ของไทยมีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมของกลุ่มชนชั้นนำที่มีความเชื่อทางการเมืองแบบอนุรักษ์นิยมและกษัตริย์นิยม ก่อให้เกิดความเชื่อที่ว่า “การรัฐประหาร” เป็นส่วนหนึ่งของการขับเคลื่อนประชาธิปไตยของประเทศไทย จนเรียกว่า “ประชาธิปไตยแบบไทย” (ธงชัย วินิจจะกุล, 2563)

การรัฐประหารเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 นับว่าเป็นส่วนหนึ่งของการขัดแย้งทางการเมืองของประเทศไทยในปัจจุบัน เหตุผลของการรัฐประหารในครั้งนี้เกิดจากวิกฤตการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นภายหลังการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. 2548 จากการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ก่อให้เกิดกลุ่มผู้สนับสนุนและผู้เห็นต่างเป็นจำนวนมากในเวลานั้น จึงเริ่มเกิดความขัดแย้งทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง โดยมีแนวโน้มรุนแรงมากยิ่งขึ้นนำมาสู่การสร้างความชอบธรรมในการรัฐประหาร พ.ศ. 2549 ทว่าสถานการณ์ทางการเมืองกับมีแนวโน้มความขัดแย้งและความรุนแรงในทางอุดมการณ์ทางการเมืองมากยิ่งขึ้น ทั้งการชุมนุมของกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการ และคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ ถึงแม้จะมีการเลือกตั้งถึง 3 ครั้ง แต่ก็ไม่สามารถแก้ไขสถานการณ์ดังกล่าวได้ จึงนำมาสู่การสร้างความชอบธรรมให้คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) อ้างเหตุผลในการควบคุมอำนาจการปกครองเพื่อเข้ามาแทรกแซงทางการเมือง อ้างเพื่อป้องกันมิให้เกิดเหตุการณ์ความรุนแรงทางการเมืองที่อาจเกิดขึ้น คณะรัฐประหารมีการใช้อำนาจอธิปไตยทั้งฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหารและฝ่ายตุลาการเป็นระยะเวลา 5 ปี จนกระทั่งมีการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. 2562 โดยถือได้ว่าเป็นการขีดขวางพัฒนาการทางการเมืองปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันเป็นวงจรรอบทิวทางการเมืองไทย (พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์, 2560) มีการจำกัดสิทธิ เสรีภาพและการแสดงออกของประชาชนทั้งในแง่ของสิทธิความเป็นพลเมือง สิทธิทางการเมืองของประชาชนได้ถูกระงับ ในขณะเดียวกันกองทัพไทยมีอำนาจทางการเมืองเพิ่มมากยิ่งขึ้น มีลักษณะคล้ายกับการรัฐประหาร พ.ศ. 2501 ในรูปแบบการเมืองระบบพหุชนูปถัมภ์แบบเผด็จการในยุคของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ที่ผู้นำเป็นคนคอยควบคุม ชี้นำและตัดสินใจ โดยการรวมศูนย์อำนาจไว้ที่ตัวผู้นำด้วยข้ออ้างเพื่อความสงบเรียบร้อยและเสถียรภาพของประเทศ (ทักษ์ เฉลิมเตียรณ, 2559) อีกทั้งยังมีมรดกจากการรัฐประหารทั้งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2560 ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญที่ให้สมาชิกวุฒิสภาจากการแต่งตั้งเลือกนายกรัฐมนตรีได้ โดยในการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. 2562 พรรคเพื่อไทยได้รับเลือกในสภาผู้แทนราษฎรมากที่สุดแต่ไม่สามารถจัดตั้งรัฐบาลได้ ส่วนหนึ่งมาจากการที่สมาชิกวุฒิสภามีมติเลือกนายกรัฐมนตรีได้ ทำให้พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้รับเลือกให้เป็นนายกรัฐมนตรีสมัยที่ 2 (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2562) เปรียบเสมือนการต่ออายุให้กับคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) อย่างชอบธรรมตามกฎหมาย อีกทั้งในเวลาต่อมามีการยุบพรรคอนาคตใหม่ก่อให้เกิดกระแสวิพากษ์วิจารณ์และความไม่พอใจจากประชาชนจำนวนมาก ตามมาด้วยกระแสประท้วงหลากหลายแห่งทั่วประเทศ โดยเฉพาะกลุ่มนิสิตนักศึกษา และคนรุ่นใหม่ และการเคลื่อนไหวยังคงปรากฏขึ้นนับตั้งแต่ปี 2563 จนถึงปัจจุบัน โดยข้อเสนอของผู้ชุมนุมได้มีการยกระดับในประเด็นที่นอกเหนือเรื่องการเมืองการปกครอง รวมไปถึงประเด็นทางสังคม เช่น ความหลากหลายเพศ การศึกษา เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับที่ ยุक्ति มุกตาวิจิตร (2563) กล่าวว่าไว้ว่า ทิศทางการเมืองของคนรุ่นใหม่เป็นการเมืองในการแสดงอัตลักษณ์ การเมืองวัฒนธรรม การเมืองของการแสดงตัวตนและการเมืองในชีวิตประจำวัน ทว่าในการเคลื่อนไหวครั้งนี้ นั้น มีการปะทะกันทางความเชิงอุดมการณ์ทางการเมืองของขั้วอุดมการณ์แบบอำนาจนิยมและขั้วประชาธิปไตย ตลอดจนการใช้เจ้าหน้าที่ตำรวจ กองบังคับการอารักขาและ

ควบคุมฝูงชน (ค.ผ.) ในการปราบปรามผู้ประท้วงด้วยความรุนแรง อีกทั้งมีการบังคับใช้กฎหมายที่มีโทษรุนแรงต่อนักกิจกรรมทางการเมือง เช่น ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112 และมาตรา 116 เป็นต้น ยิ่งเป็นการสร้างความขัดแย้งทางการเมืองที่มากขึ้น มากกว่าการลดความขัดแย้งและความรุนแรงทางการเมือง

ทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้นเป็นภูมิหลังของสภาพปัญหาทางการเมืองไทยในปัจจุบันที่แนวโน้มความรุนแรงจากความขัดแย้งทางการเมืองเพิ่มมากยิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้แท้จริงแล้วความขัดแย้งทางการเมืองเป็นเรื่องปกติของสังคมประชาธิปไตย ทว่าในประเทศไทยเมื่อเกิดความขัดแย้งมักมีกระบวนการสร้างโฆษณาชวนเชื่อและวาทกรรมทางการเมือง รวมไปถึงการใช้กำลังเจ้าหน้าที่รัฐในการปราบปรามผู้ประท้วงยิ่งเป็นการจุดชนวนให้เกิดความรุนแรงทางการเมืองมากยิ่งขึ้น และเป็นโอกาสในการสร้างความชอบธรรมให้องค์กรภายนอกสถาบันทางการเมืองเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองและอาจนำไปสู่จรรยาบรรณทางการเมืองอีกครั้งในอนาคต ดังนั้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาความเป็นพลวัตทางความคิดเชิงอุดมการณ์ทางการเมืองไทยหลังการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 และเพื่อศึกษามุมมองคนรุ่นใหม่ในการลดความขัดแย้งทางการเมือง เพื่อสร้างความเข้าใจและลดโอกาสในการแทรกแซงทางการเมืองขององค์กรภายนอกสถาบันทางการเมืองในการเข้ามาสร้างความชอบธรรมในการควบคุมอำนาจการปกครองของประเทศในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเป็นพลวัตทางความคิดเชิงอุดมการณ์ทางการเมืองไทยหลังการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562
2. เพื่อศึกษามุมมองคนรุ่นใหม่ในการลดความขัดแย้งทางการเมือง

วรรณกรรมและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้อาศัยแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยใน 4 แนวคิดด้วยกัน สามารถสรุปได้ ดังนี้

1) **แนวคิดสังคมวิทยาการเมือง** ในมิติของสังคมการเมืองสนใจศึกษาปัจจัยทางการเมืองที่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม กล่าวได้ว่าสังคมวิทยาการเมืองมีความเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างการเมืองและสังคม สังคมวิทยาการเมืองศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างทางการเมืองกับสถาบันทางสังคม โดยพยายามศึกษาและค้นหาสาเหตุทางการเมืองของการกระทำเหล่านั้นที่เกิดขึ้นเป็นปรากฏการณ์ทางสังคม ยังเน้นให้ความสำคัญในเรื่องแนวคิดกลุ่มชนชั้นซึ่งเป็นฐานทางสังคมและให้ความสำคัญกับระบบค่านิยมทางสังคมมากกว่าการให้ความสำคัญในเรื่องผลประโยชน์หรืออำนาจ

2) **แนวคิดอุดมการณ์ทางการเมือง** มีความสำคัญและมีความเกี่ยวข้องกันกับประเด็นทางการเมืองเป็นผลผลิตจากระบบของสังคมเป็นผลมาจากความเชื่อมั่นที่มีต่อระบอบการเมืองหรือต่อผู้นำซึ่งส่งผลกระทบต่อค่านิยม และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคน หรือเป็นระบบความคิด ความเชื่อหรือความศรัทธาของกลุ่มสังคมใดสังคมหนึ่งที่มีต่อระบอบการเมืองการปกครอง กล่าวได้ว่า อุดมการณ์เป็นเครื่องมือที่ชนชั้นผู้ปกครองใช้หมอบเมาให้ชนชั้นผู้ถูกปกครองมองไม่เห็นธาตุแท้ของการที่ตนถูกกดขี่ขูดรีดโดยชนชั้นที่ได้เปรียบในการปกครอง ถือว่าอุดมการณ์เป็นเพียงมายาคติที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อหลอกให้ชนชั้นผู้ผู้ได้ปกครองยอมศิโรราบต่อการปกครองของชนชั้นผู้ปกครองเท่านั้น

3) **แนวคิดขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม** มีความเกี่ยวข้องกันกับปรากฏการณ์ทางสังคมซึ่งให้เห็นถึงได้ขยับพื้นที่ตั้งของความขัดแย้งจากพื้นที่ทางเศรษฐกิจ การเมือง ไปสู่พื้นที่ทางสังคมวัฒนธรรมและการเมือง โดยที่ลักษณะของการสื่อสารสร้างความหมายในการอธิบายถึงความขัดแย้งก็จะแตกต่างออกไปเป็นลักษณะของการเปรียบเทียบความเป็นตัวเองกับสังคมโดยรวม กล่าวได้ว่าเป็นปฏิบัติการของกลุ่มคนที่มีเป้าหมายอย่างใดอย่างหนึ่งการรวมกลุ่มของคนอาจจะเป็นการและไม่เป็นทางการก็ได้ โดยมองว่าการเคลื่อนไหวทางสังคมเป็นเรื่องของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเป็นเรื่องการเมือง

4) **แนวคิดที่เกี่ยวกับการจัดการความขัดแย้ง** มีข้อสังเกตว่า ในระบบสังคมของทุกสังคมย่อมไม่สามารถหลีกเลี่ยงความขัดแย้ง โดยความขัดแย้งในสังคมจึงนับว่าเป็นเรื่องปกติ เพียงแต่ความขัดแย้งทางการเมืองหรือสังคม ดังกล่าวยังสามารถหาข้อยุติได้ในกรอบของกลไกที่มีอยู่ในสังคม มีเงื่อนไขที่สำคัญที่สุดจะต้องเป็นที่ยอมรับและมีความชอบธรรม โดยมนุษย์ที่เป็นสมาชิกของกลุ่มคนในสังคมทุกคนยอมรับสภาพของนั้น เช่น ประเด็นในเรื่องผลประโยชน์ที่ลงตัว ประเด็นในเรื่องอำนาจที่เป็นที่ยอมรับ ประเด็นในเรื่องความเป็นธรรมของสังคม ประเด็นเรื่องความยุติธรรม เป็นต้น

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ อาศัยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพแบบปรากฏการณ์วิทยาแนวการตีความ อาศัยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก ให้ความสำคัญกับบริบท (Context) และทำความเข้าใจประสบการณ์ของมนุษย์ (ชาย โปธิสิตา, 2562) โดยระเบียบวิธีวิจัย ประกอบด้วยแบบแผนการวิจัย กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญในการศึกษานี้ สามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม ประกอบไปด้วยกลุ่มนักการเมือง นักวิชาการ แกนนำของขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมือง (พ.ศ. 2548 – ปัจจุบัน) จำนวน 15 คน และกลุ่มคนรุ่นใหม่ จำนวน 20 คน รวมทั้งสิ้น 35 คน สำหรับการเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยครั้งนี้ นั้น อาศัยกลยุทธ์ในการเลือกกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงคุณภาพ สอดคล้องกับ ประไพพิมพ์ สุธีวสินนท และประสพชัย พสุนนท์ (2559) อาศัยการเรียกตัวอย่างแบบมีเกณฑ์ (Criterion Sampling) เป็นการเรียกตัวอย่างการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีเกณฑ์บางอย่างที่ถูกกำหนดขึ้นมาแล้วล่วงหน้า อันเป็นการประกันระดับหนึ่งถึงคุณภาพของข้อมูลที่ตรงตามวัตถุประสงค์ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยเพื่อให้การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษานี้ เป็นไปอย่างมีทิศทางนำไปสู่กรอบการวิเคราะห์ที่ชัดเจน ผู้วิจัยจึงสร้างแนวคำถามสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึกอันถือว่าเป็นกรอบเบื้องต้นที่สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยตามความเหมาะสม สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลผ่านเครื่องมือที่เป็นแบบสัมภาษณ์ในการศึกษานี้ เป็นรูปแบบแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ตามวัตถุประสงค์ในการศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูลจำเป็นต้องมีการค้นหาข้อมูลของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในหลายลักษณะ เช่น ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการประท้วงในประเทศไทยในปัจจุบัน อีกส่วนหนึ่งเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) ในการเลือกใช้ข้อมูลผู้วิจัยต้องการใช้ประโยชน์จากข้อมูลทุกชนิดเพื่อบรรลุถึงความเข้าใจในประเด็นที่ศึกษาทุกประการอย่างครบถ้วน ซึ่งในกรณีของการศึกษาในครั้งนี้ได้มีรายละเอียดในการเก็บรวบรวมข้อมูล (ชาย โปธิสิตา, 2562) ดังนี้

1) การค้นคว้าวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) ได้แก่ การที่ผู้วิจัยได้มีการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยการศึกษาในส่วนนี้ผู้วิจัยมุ่งทำการศึกษาเพื่อให้ได้แนวทางในการทำการวิจัยให้เกิดความหลากหลายอันเป็นประโยชน์สูงสุดต่อการศึกษาปรากฏการณ์ให้มากที่สุด

2) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key-Informants) โดยเป็นการสัมภาษณ์เชิงคุณภาพ นับว่าเป็นข้อมูลที่ถูกรวบรวมขึ้นทางสังคม ความจริงไม่ได้มีเพียงหนึ่งแม้เป็นเรื่องเดียวกันความจริงอาจมีหลากหลายรูปแบบขึ้นอยู่กับบริบทของผู้ให้ข้อมูลในฐานะที่เป็นผู้สร้างข้อมูลและมุมมองประสบการณ์ที่ใช้ในการสร้างความจริงขึ้นมา ซึ่งการสัมภาษณ์เชิงลึกมีลักษณะสำคัญในการสร้างข้อมูล เน้นความสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เป็นการกระทำทางสังคมที่เสมือนการเดินทางในรูปแบบการสนทนา

การวิเคราะห์ข้อมูล ในด้านการเตรียมข้อมูลและการวิเคราะห์เนื้อหา จุดมุ่งหมายของการวิเคราะห์การวิจัยปรากฏการณ์วิทยาแบบตีความ เป็นการทำความเข้าใจความหมายของบุคคลที่มีต่อปรากฏการณ์ที่ โดยอาศัยแนวคิดที่หลากหลายในการตีความหมายหรือบริบท ผู้วิจัยใช้ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพประกอบไปด้วย 2 ขั้นตอนหลักสำคัญ (ชาย โปธิสิตา, 2562) ดังนี้

1) การจัดการข้อมูล (Data Management) คือ การทำให้ข้อมูลที่รวบรวมมาทั้งหมดเป็นระเบียบเพื่อพร้อมจะนำไปวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างสะดวก โดยผู้วิจัยได้อาศัยการจัดระเบียบข้อมูลและนำข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น

2) การแสดงข้อมูล (Data Display) คือ การนำเอาข้อมูลซึ่งได้มาจากการจัดระเบียบข้อมูลนั้นจำแนกไว้เป็นประเด็นต่าง ๆ (Theme) ตามเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกัน ประเด็นหนึ่งประกอบไปด้วยข้อความสำคัญพร้อมด้วยรายละเอียดเป็นเรื่อง ๆ เป็นการแสดงให้เห็นถึงประเด็นสำคัญซึ่งทำหน้าที่เป็นแต่ละส่วนในข้อค้นพบในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ข้างต้น จึงแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาความเป็นพลวัตทางความคิดเชิงอุดมการณ์ทางการเมืองไทยหลังการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562

ผลการศึกษาจะพบว่า ความเป็นพลวัตทางความคิดเชิงอุดมการณ์ทางการเมืองไทยหลังการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ส่วน กล่าวคือ การเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. 2562 การยุบพรรคอนาคตใหม่ พ.ศ. 2563 และการเคลื่อนไหวทางการเมือง

ภายหลังการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 ทั้ง 3 ส่วนนี้ สะท้อนให้เห็นปรากฏการณ์ของความเป็นพลวัตทางความคิดเชิงอุดมการณ์ทางการเมืองไทยที่ได้เกิดขึ้นนับตั้งแต่ภายหลังการเลือกตั้งทั่วไปของประเทศไทย พ.ศ. 2562 เป็นต้นมา ที่เกิดขึ้นมาอย่างต่อเนื่องและยังคงมีความเกี่ยวข้องกับสถานการณ์ทางการเมืองของประเทศไทยในปัจจุบัน โดยสามารถอธิบายได้ ดังนี้

1) การเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. 2562 เป็นจุดเริ่มต้นพลวัตทางความคิดเชิงอุดมการณ์ทางการเมืองไทย ภายหลังมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ทำให้รัฐบาลในขณะนั้น จำเป็นต้องมีการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ได้มีการกำหนดให้มีการจัดการเลือกตั้งในวันที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2562 นับเป็นการเลือกตั้งครั้งแรกในรอบ 5 ปี ภายหลังการรัฐประหาร โดยปรากฏว่าในการเลือกตั้งครั้งนี้ มีการปรับเปลี่ยนระบบของการเลือกตั้ง ได้แก่ ระบบการเลือกตั้งเป็นแบบจัดสรรปันส่วนผสม โดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส) จำนวน 500 คน มาจากระบบการเลือกตั้งแบ่งเขต (คะแนนสูงสุดได้เป็น ส.ส.) จำนวน 350 คน และอีก 150 คนมาจากที่นั่งปรับระดับ (leveling seat) อีกทั้งพรรคการเมืองสามารถเสนอชื่อบุคคลได้ 3 บุคคล โดยไม่จำเป็นต้องลงสมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นนายกรัฐมนตรี ได้ก่อให้เกิดกระแสความไม่พอใจในกลุ่มการเมืองชั่วคราวซึ่งประชาชนชาวไทยที่เห็นว่าตามกลไกของระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา ควรให้นายกรัฐมนตรีเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในห้วงเวลาเดียวกัน ก็ได้เกิดพรรคการเมืองใหม่มากมายด้วยระบบการเลือกตั้ง ได้แก่ พรรคพลังประชารัฐ เป็นพรรคการเมืองที่มีจุดยืนชัดเจนในการสนับสนุนพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี ภายใต้อาณัติ “รักความสงบ จบที่ลุงตู่” ในฐานะหัวหน้าคณะรัฐประหาร ในขณะที่วงกระแสในสื่อสังคมออนไลน์ โดยเฉพาะในหมู่คนรุ่นใหม่ชนชั้นกลางแสดงให้เห็นถึงความเบื่อหน่าย ความไม่พึงพอใจต่อกลุ่มนักการเมืองและกลุ่มผู้มีอำนาจในความพยายามสืบทอดอำนาจทางการเมืองของคณะรัฐประหาร จึงก่อให้เกิดการรวมตัวของกลุ่มบุคคลในการตั้งพรรคการเมืองใหม่ที่มีชื่อว่า “พรรคอนาคตใหม่” ที่เป็นพรรคการเมืองที่มีอุดมการณ์และนโยบายทางการเมืองที่มีความแตกต่างจากกับพรรคการเมืองก่อนการรัฐประหาร พ.ศ. 2557 จนได้รับเลือกเป็นจำนวนมากจนได้คะแนนเป็นลำดับที่ 3 ในสภาผู้แทนราษฎร 81 ที่นั่ง ในขณะที่พรรคเพื่อไทยได้ไปเพียง 136 ที่นั่ง และพรรคพลังประชารัฐได้ 119 ที่นั่ง โดยในระหว่างการเลือกตั้งจนหลังการเลือกตั้งมีการแบ่งขั้วการเมืองในรัฐสภาเป็น 2 ขั้ว คือ ขั้วสืบทอดอำนาจ (รัฐบาลปัจจุบัน) และขั้วประชาธิปไตย โดยในก่อนวันเลือกตั้งก็มีบทบาทของสถาบันพระมหากษัตริย์ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการเมือง อาทิ กรณีเสนอชื่อทุลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนฯ มหิดล เป็นแคนดิเดตนายกรัฐมนตรี ในนามพรรคไทยรักษาชาติ และการเผยแพร่ประกาศสำนักพระราชวัง วันที่ 23 มีนาคม 2562 ความโดยสรุปว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวขออัญเชิญพระบรมราชาชาตของพระบรมราชชนกที่เห็นคติปกครองบ้านเมือง และคุณคนไม่ดี ไม่ให้มีอำนาจไม่ให้ความเดือดร้อนรบกวนรายได้ ก่อให้เกิดกระแสวิพากษ์วิจารณ์ในสื่อสังคมออนไลน์ถึงกรณีดังกล่าว

ในการเลือกตั้งครั้งนี้พรรคพลังประชารัฐสามารถรวมเสียงข้างมากในสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา ได้จนผลักดันให้พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรีสมัยที่ 2 เป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ประชาชนจำนวนมากไม่น้อยในประเทศรู้สึกไม่พึงพอใจ เพราะว่าการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 พรรคเพื่อไทย ได้รับเลือกมากที่สุดจำนวน 136 ที่นั่ง ทว่าการมีสมาชิกวุฒิสภาทั้งหมดสนับสนุนผู้มีอำนาจที่มาจากกรรัฐประหาร พ.ศ. 2557 ยิ่งสร้างความคิดเห็นที่มีความแตกต่างแก่ประชาชนที่สนับสนุนและต่อต้านการสืบทอดอำนาจของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นำมาสู่การถกเถียงประเด็นปัญหาเหล่านี้อย่างต่อเนื่องทั้งในสื่อสังคมออนไลน์หรือสื่อสารมวลชน นับว่าเป็นการแสดงความคิดเห็นภายหลังการรัฐประหารในระยะเวลากว่า 5 ปีที่ผ่านมา นอกจากนี้ การเลือกตั้งครั้งนี้ยังเปลี่ยน ทำให้ขั้วการเมืองในฝ่ายประชาธิปไตย ได้เกิดแนวร่วมประชาธิปไตยที่มีความหลากหลายไม่ได้ถูกยึดติดหรือยึดโยงจากเพียงพรรคการเมืองพรรคเดียว เช่น พรรคเพื่อไทย แต่ขยายตัวไปในพรรคอนาคตใหม่ พรรคเสรีรวมไทย พรรคประชาชาติ พรรคเพื่อชาติ เป็นต้น ก่อให้เกิดความหลากหลายในทางอุดมการณ์ทางการเมืองฝ่ายประชาธิปไตย ตั้งแต่แบบฝ่ายเสรีนิยมประชาธิปไตย ฝ่ายอนุรักษ์นิยมประชาธิปไตย ฝ่ายก้าวหน้า สะท้อนให้ว่าจุดเริ่มต้นของพลวัตทางความคิดเชิงอุดมการณ์ทางการเมืองโดยเฉพาะภายหลังการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 มีจุดเริ่มต้นมาจากพรรคการเมืองโดยเฉพาะในขั้วฝ่ายประชาธิปไตยที่มีพลวัตอย่างต่อเนื่องและมีความเกี่ยวข้องกับช่วงการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. 2562

2) การยุบพรรคอนาคตใหม่ เป็นฝ่ายเส้นสุดท้ายสู่การเคลื่อนไหวทางการเมือง โดยกรณีการยุบพรรคอนาคตใหม่ เมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2563 โดยศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัย จากกรณีคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย เพื่อมีคำสั่งยุบพรรคอนาคตใหม่ โดยศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคอนาคตใหม่ และเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของกรรมการบริหารพรรคอนาคตใหม่เป็นเวลา 10 ปี นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรค จากกรณีการกู้ยืมเงินของพรรคจากเหตุผลในการวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ก่อให้เกิดกระแสสังคมในเวลานั้นทั้งในแง่ของการถกเถียง รวมไปถึงทำให้เกิดการ

เคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มผู้ที่มีความเห็นต่างจากกรณีดังกล่าวในสถานศึกษาทั่วประเทศในช่วงปลายเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563 มีแถลงการณ์ของกลุ่มนิสิตและนักศึกษาจากหลากหลายสถาบันอุดมศึกษาได้ก่อให้เกิดการเคลื่อนไหวทางการเมืองครั้งในรอบหลายปี ภายหลังจากการรัฐประหาร พ.ศ. 2557 ได้ทำให้การเคลื่อนไหวทางการเมืองของประชาชนนั้นหยุดนิ่ง การยุบพรรคอนาคตใหม่สร้างความไม่พอใจในหมู่ประชาชนชั่วฝ่ายประชาธิปไตยโดยเฉพาะคนรุ่นใหม่ โดยส่วนมากอาจมองว่าการยุบพรรคการเมืองในครั้งนี้ อาจสะท้อนให้เห็นถึงการใช้กระบวนการยุติธรรมเพื่อข่มขู่ คุกคาม และโจมตีพรรคการเมืองฝ่ายตรงข้ามกับรัฐไทย อันเนื่องมาจากพรรคการเมืองนี้มีแนวทางในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองที่มีความแตกต่างจากพรรคการเมืองอื่น ๆ ในรัฐสภาการยุบพรรคการเมืองในครั้งนี้ จึงได้นำมาสู่การเคลื่อนไหวของประชาชน โดยเฉพาะในหมู่ของคนรุ่นใหม่ที่เป็นนิสิต นักศึกษาในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ นับเป็นการแสดงออกทางการเมืองครั้งใหญ่นับตั้งแต่หลังการรัฐประหาร พ.ศ. 2557 และก่อให้เกิดการเคลื่อนไหวทางการเมืองนับตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. 2563 และยังคงดำเนินอยู่ในปัจจุบัน

3) การเคลื่อนไหวทางการเมืองภายหลังการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 เกิดขึ้นภายหลังการยุบพรรคอนาคตใหม่ นับได้ว่าเป็นพลวัตทางความคิดเชิงอุดมการณ์ทางการเมืองโดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงอุดมการณ์ฝ่ายประชาธิปไตยที่มีการเคลื่อนไหวครั้งใหญ่ที่สุดนับตั้งแต่หลังการควบคุมอำนาจการปกครองของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ โดยการเคลื่อนไหวทางการเมืองในครั้งนี้ ส่งผลให้เกิดเปลี่ยนแปลงในมิติทางความคิดของประชาชนโดยเฉพาะชนชั้นกลางในเมืองและกลุ่มคนรุ่นใหม่ ประกอบกับเป้าหมายของการชุมนุมในครั้งนี้ มีประเด็นที่ไม่เคยปรากฏขึ้นอย่างตรงไปตรงมาในหลากหลายประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครองในประวัติศาสตร์ไทย ทำให้เกิดมุมมองทางความคิดเชิงอุดมการณ์ทางการเมืองที่มีความหลากหลายและอาจเรียกได้ว่ามีความขัดแย้งกันของ 2 ขั้วทางการเมืองในประเทศ กล่าวคือ ขั้วประชาธิปไตย และขั้วอำนาจนิยม โดยการเคลื่อนไหวทางการเมืองในครั้งนี้ สามารถแบ่งได้เป็น 4 ระยะด้วยกัน ดังนี้

การเคลื่อนไหวทางการเมืองในระยะที่ 1 มีผลมาจากการยุบพรรคอนาคตใหม่อันมีฐานเสียงเป็นกลุ่มคนรุ่นใหม่และกลุ่มประชาชนที่เรียกตัวเองว่า “ฝ่ายก้าวหน้า” โดยการประท้วงมีพื้นที่การชุมนุมในสถานศึกษาด้วยเงื่อนไขของพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. 2558 ในการชุมนุมโดยพื้นที่สถานศึกษาเปรียบเสมือนพื้นที่ปลอดภัยในการแสดงออกและความคิดเห็นทางการเมืองในระยะเริ่มแรก กล่าวคือ หลังศาลรัฐธรรมนูญมีมติยุบพรรคอนาคตใหม่ ได้เกิดการชุมนุมในลักษณะ “แฟลชม็อบ (Flash Mob)” โดยเฉพาะในสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษา เช่น มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นต้น การยุบพรรคอนาคตใหม่เป็นเพียงผางแสงสุดท้ายก่อนการเคลื่อนไหวทางการเมืองในระยะที่ 1 โดยสาเหตุสำคัญเกิดจากเกิดขึ้นจากการรัฐประหาร พ.ศ. 2557 ในการควบคุมสิทธิ เสรีภาพทางการเมือง อีกทั้งได้สร้างมรดกหรือผลผลิตที่อาจส่งผลกระทบต่ออนาคตของคนรุ่นใหม่ ในขณะเดียวกันได้เกิดการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่ในสื่อสังคมออนไลน์ กล่าวคือ “แฮชแท็ก” ที่เกิดขึ้นในตลอดการประท้วงเดือนกุมภาพันธ์ ปี 2563 ทว่าทว่าในช่วงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2563 การชุมนุมเคลื่อนไหวทางการเมืองจำเป็นต้องหยุดไปจากสถานการณ์การระบาดของโควิด-19 ในประเทศไทย และคำสั่งปิดสถานศึกษาทั่วประเทศเพื่อควบคุมโรคโดยให้จัดการเรียนการสอนทางออนไลน์แทน แต่ไม่อาจหยุดการเคลื่อนไหวของประชาชนได้ โดยการเคลื่อนไหวของประชาชนถูกปรับเปลี่ยนเป็นการเคลื่อนไหวประท้วงในโลกออนไลน์แทน

การเคลื่อนไหวทางการเมืองในระยะที่ 2 เป็นการเคลื่อนไหวทางการเมืองภายหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในระลอกที่ 1 จึงก่อให้เกิดการรวมตัวของประชาชนขึ้นอีกครั้ง โดยเฉพาะกลุ่มนิสิต นักศึกษาและประชาชน โดยเฉพาะในกรุงเทพมหานครที่มีการเคลื่อนไหวทางการเมือง เริ่มแรกในวันที่ 18 กรกฎาคม 2563 ในนามกลุ่ม “เยาวชนปลดแอก” (Free Youth) โดยมีการยื่นข้อเรียกร้อง 3 ประการ ได้แก่ การยุบสภาผู้แทนราษฎร การหยุดคุกคามประชาชน และการร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ และได้มีการยกระดับการชุมนุมในวันที่ 10 สิงหาคม 2563 กลุ่มแนวร่วมธรรมศาสตร์และการชุมนุม โดยได้มีการชุมนุมพื้นที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต ใช้สโลแกนว่า “เราไม่ต้องการปฏิรูป เราต้องการปฏิวัติ” มีการยื่นข้อเสนอมติ 10 ข้อ เพื่อปฏิรูปสถาบันพระมหากษัตริย์เพื่อให้บทบาทของสถาบันพระมหากษัตริย์ไทยสอดคล้องกับระบอบราชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญ โดยข้อเรียกร้องเหล่านี้ไม่ใช่ข้อเสนอมติเพื่อล้มล้างสถาบันกษัตริย์ แต่เป็นข้อเสนอด้วยความปรารถนาดีเพื่อให้สถาบันพระมหากษัตริย์อยู่เป็นมิ่งขวัญให้แก่พระราชาราชกรภายใต้ระบอบประชาธิปไตยต่อไป นับว่าเป็นจุดที่แสดงให้เห็นถึงพลวัตทางความคิดเชิงอุดมการณ์ทางการเมืองไทยแบบชัดเจนมากที่สุดตลอดช่วงของการเคลื่อนไหวจนถึงปัจจุบัน ทำให้สังคมไทยในปัจจุบันนับตั้งแต่หลังการนำเสนอข้อเรียกร้องปฏิรูป 10 ประการ ได้นำมาสู่การวิพากษ์วิจารณ์รัฐไทยอย่างสมบูรณ์ จากความเกรงใจ เกรงกลัวต่อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับองค์กร

พระมหากษัตริย์ ทำให้สังคมไม่ได้มองปัญหาแค่เพียงตัวรัฐบาล แต่เกี่ยวข้องกับทุกองคาพยพในกลไกของกฎหมายรัฐธรรมนูญของประเทศไทยที่อาจกล่าวได้ว่า สถาบันพระมหากษัตริย์ก็เป็นส่วนหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับระบบสังคมของประเทศไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ด้วยปัจจัยของสังคมและวัฒนธรรม โดยการเคลื่อนไหวทางการเมืองในช่วงเดือนกันยายนถึงพฤศจิกายน 2563 มีแนวโน้มความขัดแย้งและความรุนแรงจากความเห็นต่างในอุดมการณ์ทางการเมืองมากยิ่งขึ้น รวมไปถึงรัฐบาลเริ่มมีการใช้กำลังของเจ้าหน้าที่รัฐในการปราบปรามกลุ่มผู้ชุมนุม และมีการจับกุมแกนนำและผู้ร่วมชุมนุมอย่างต่อเนื่อง โดยการชุมนุมเริ่มมีการปรับเปลี่ยนกลวิธีการชุมนุมจากการชุมนุมใหญ่ตามสถานที่สำคัญ หรือถนนสายสำคัญ เป็นการชุมนุมในรูปแบบแฟลชม็อบนัดหมายภายในวันนั้น ๆ ตามเวลาที่สื่อออนไลน์ของกลุ่มผู้ชุมนุมกำหนด โดยมีการชุมนุมใหญ่เกิดขึ้น 2 ครั้งที่สำคัญ คือ วันที่ 19 กันยายน 2563 และ 14 ตุลาคม 2563 ที่มีผู้ร่วมชุมนุมเป็นจำนวนมาก โดยการมีจัดตั้งกลุ่ม “ราษฎร” ขึ้นโดยมีชื่อเรียกขานต่อรัฐบาลและการปฏิรูปสถาบันพระมหากษัตริย์ดั้งเดิม และเริ่มมีการเรียกร้องในประเด็นทางสังคมมากขึ้น เช่น ประเด็นสมรสเท่าเทียม ประเด็นอำนาจนิยมในสถานศึกษา เป็นต้น และยังมีเหตุการณ์ชุมนุมต่าง ๆ เกิดขึ้น เช่น กรณีขบวนเสด็จผ่านบริเวณที่ชุมนุมบริเวณถนนพิษณุโลก ผู้ประท้วงคณะราษฎรชุมนุมเป็นสัญลักษณ์สามนิ้ว และตะโกนใส่ขบวนเสด็จฯ เป็นต้น จากเหตุการณ์ดังกล่าวทำให้นายกรัฐมนตรีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรงในเขตท้องที่กรุงเทพมหานคร มีคำสั่งห้ามชุมนุม และจำกัดการนำเสนอบัญชี ในวันที่ 15 ตุลาคม 2563 หลังจากนั้นรัฐบาลไทยเริ่มใช้กำลังของเจ้าหน้าที่รัฐในการสลายกลุ่มผู้ชุมนุมอย่างต่อเนื่องโดยเริ่มต้นเมื่อวันที่ 16 ตุลาคม 2563 และเกิดการปะทะกันระหว่างกลุ่มผู้สนับสนุนและผู้เห็นต่างอย่างต่อเนื่อง การเคลื่อนไหวทางการเมืองก็ยังคงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องทั่วกรุงเทพมหานคร จนมีการยกเลิกการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรง แต่ก็ไม่สามารถหยุดยั้งการเคลื่อนไหวของประชาชนได้ตลอดปี 2563

การเคลื่อนไหวทางการเมืองในระยะที่ 3 หลังมีการหยุดพักการชุมนุมบนท้องถนนเพื่อป้องกันการระบาดอีกครั้งของโรคโควิด-19 แต่การประท้วงทางออนไลน์ยังคงดำเนินต่อไปอย่างต่อเนื่อง โดยการชุมนุมส่วนใหญ่เป็นการชุมนุมแบบสลับรูปแบบกัน คือ การชุมนุมบนท้องถนน และการชุมนุมในรูปแบบใหม่ที่เรียกว่า “คาร์ม็อบ” ใช้รถยนต์ในการเข้าร่วมการประท้วงทั่วกรุงเทพมหานคร แต่ด้วยสถานการณ์โควิด-19 ที่รุนแรงทำให้จำนวนผู้เข้าร่วมชุมนุมค่อนข้างลดลง แต่กระแสในสื่อสังคมออนไลน์ยังคงมีการเคลื่อนไหวประท้วงรัฐบาลอย่างต่อเนื่อง ทั้งประเด็นในการบริหารจัดการเศรษฐกิจและสถานการณ์โควิด-19 ที่มีความล้มเหลวและล่าช้าทั้งยาในการรักษาโรคและวัคซีนในการป้องกันโรค แต่ฝ่ายรัฐบาลยังคงมีการดำเนินการใช้มาตรการทางกฎหมายและการสลายการชุมนุมโดยเจ้าหน้าที่รัฐอย่างต่อเนื่อง เช่น กรณีสลายการชุมนุมบริเวณหน้าทำเนียบรัฐบาลของกลุ่มทะลุฟ้า เป็นต้น แต่การเคลื่อนไหวในระยะนี้อยู่ในช่วงต้นปี 2564

การเคลื่อนไหวทางการเมืองในระยะที่ 4 การชุมนุมมีการในลักษณะของการใช้รถยนต์มากขึ้น ในลักษณะของคาราวานรถยนต์และมอเตอร์ไซค์ในการเคลื่อนไหวทางการเมืองไปในสถานที่ราชการต่าง ๆ รวมถึงบ้านนายกรัฐมนตรี โดยการชุมนุมเป็นการร่วมกันของหลากหลายกลุ่ม เช่น กลุ่มราษฎร กลุ่มแนวร่วมธรรมศาสตร์และการชุมนุม กลุ่มทะลุฟ้า เป็นต้น ในการเคลื่อนไหวทางการเมือง โดยการชุมนุมภายใต้สถานการณ์โควิด-19 ที่มีความรุนแรง โดยอาศัยการขับรถยนต์และจักรยานยนต์บีบแตรและเปิดไฟกะพริบเพื่อประท้วงต่อต้านรัฐบาลอย่างต่อเนื่องในทั่วประเทศไทย ทว่าในการชุมนุมครั้งหลัง ๆ มีผู้เข้าร่วมชุมนุมลดน้อยลง อาจด้วยความไม่ชัดเจนในเป้าหมายของการเคลื่อนไหวทางการเมืองและการใช้อำนาจของรัฐไทยผ่านเจ้าหน้าที่รัฐที่รุนแรงมากยิ่งขึ้น ประกอบกับมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในประเด็นการเรียกร้องการปฏิรูปสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นการล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขยังเป็นประเด็นที่ทำให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์อย่างมากในสื่อสังคมออนไลน์

ดังนั้น ในปี 2565 การประท้วงบนท้องถนนได้ยุติลงไปแล้วเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งคาดว่าสาเหตุเป็นเพราะทางการใช้วิธีปราบปรามและสอดแนมผู้ชุมนุมคนสำคัญอย่างหนัก โดยผู้ชุมนุมได้มีการปรับเปลี่ยนยุทธวิธีด้วยการเคลื่อนไหวในสื่อสังคมออนไลน์ และอาจมีการเคลื่อนไหวในประเด็นทางสังคมบ้าง อีกทั้งภายหลังภายหลังจากวันที่ 22 พฤษภาคม 2565 ที่มีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ผลปรากฏว่า รองศาสตราจารย์ ดร.ชัชชาติ สิทธิพันธุ์ ได้รับคะแนนเสียงอย่างถล่มทลาย ในการรับเลือกให้เป็นผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ซึ่งเปรียบเสมือนเป็นตัวแทนฝ่ายประชาธิปไตย สายประนีประนอม เป็นภาพสะท้อนที่แสดงให้เห็นว่า “การเลือกตั้ง” เป็นหนึ่งในโอกาสที่จะฟื้นฟูประชาธิปไตย หากกฎระเบียบ กติกาเป็นธรรม และผู้ที่ได้รับเลือกตั้งมีความเป็นประชาธิปไตยจะเป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้สังคมสามารถอยู่ร่วมกันได้ในความแตกต่างทางความคิดเชิงอุดมการณ์ จึงมองว่า การเลือกตั้งทั่ว พ.ศ. 2566 จะเป็นโอกาสอันดีในการแก้ไขสถานการณ์วิกฤตการณ์ทางการเมือง ทว่าหากการเลือกตั้งมีกติกาที่เอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้มีอำนาจในปัจจุบัน คาดว่าการเคลื่อนไหวทางการเมืองในอนาคตจะถูกยกระดับมากยิ่งขึ้นมากกว่า 2-3 ปีที่ผ่านมา อย่างไม่มีเงื่อนไข โดยเฉพาะการแบ่งขั้วอุดมการณ์

ทางการเมืองไทย ใน 2 ชั่วโมง คือ ชั่วโมงการดำเนินงาน และชั่วโมงการประชาสัมพันธ์

วัตถุประสงค์ที่ 2 ศึกษามุมมองคนรุ่นใหม่ในการลดความขัดแย้งทางการเมือง

ผลการศึกษา จะพบว่า ในมุมมองของคนรุ่นใหม่มีความเห็นไปในทิศทางเดียวกันที่ว่าความขัดแย้งทางการเมืองของประเทศไทยในปัจจุบันจากภาพรวมทั้งหมดจะเห็นว่ามีความรุนแรงมาตั้งแต่ก่อนการรัฐประหาร 2549 นั่นคือช่วงที่มีวิกฤตการณ์ทางการเมืองภายหลังการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั่วไป พ.ศ. 2548 ที่พรรคไทยรักไทย นำโดย ดร.ทักษิณ ชินวัตร ได้รับชัยชนะอย่างถล่มทลายกว่า 377 ที่นั่งในสภาผู้แทนราษฎร ประกอบกับมีการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มที่ต่อต้านรัฐบาล ดร.ทักษิณ ชินวัตร ที่เรียกว่า กลุ่มพันธมิตรเพื่อประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (พธม.) เป็นฐานของความขัดแย้งทางการเมืองจนนำมาสู่การก่อการรัฐประหารเมื่อวันที่ 19 กันยายน 2549 ซึ่งเป็นการจุดชนวนการเมืองแบ่งสีที่ก่อให้เกิดกลุ่มต่อต้านคณะรัฐประหารที่เรียกว่า กลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการ (นปช.) ในเวลาต่อมา ถึงแม้จะมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่และมีการเลือกตั้งในปี 2550 ปรากฏว่า พรรคพลังประชาชน ของนายสมัคร สุนทรเวช ได้รับเลือกมาเป็นอันดับที่ 1 สามารถจัดตั้งรัฐบาลผสมได้สำเร็จ ทว่าในห้วงเวลานั้นกระแสสังคมโดยเฉพาะในชั่วฝายอนุรักษ์นิยมมองว่า พรรคพลังประชาชนเป็นเพียงพรรคหุ่นเชิดของ ดร.ทักษิณ ชินวัตร จนนำมาสู่การเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มพันธมิตรเพื่อประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (พธม.) โดยในเวลาเดียวกันก็กลุ่มที่สนับสนุนรัฐบาลออกมาชุมนุมจนเกิดการปะทะกันหลายครั้ง จนกระทั่งศาลรัฐธรรมนูญตัดสินให้นายสมัคร สุนทรเวช พ้นจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี จากกรณีการขมิบไปบ่นไปนั้น ประชาชนบางกลุ่มมองว่าเกิดกระบวนการที่เรียกว่า “ตุลาการภิวัตน์” ที่มีการใช้อำนาจผ่านกระบวนการยุติธรรมทั้งการยุบพรรคการเมืองและตัดสินให้พ้นจากตำแหน่งทางการเมืองที่เกิดเป็นเรื่องปกติท่ามกลางข้อกังขาของสังคม หลังจากนั้นก็มีการจัดตั้งรัฐบาลชุดใหม่โดยมีนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ เป็นผู้นำรัฐบาล แต่ก็ไม่สามารถทำสถานการณ์ทางการเมืองคลายตัวลง แต่ทว่ายังเกิดความรุนแรงทางการเมืองจากทั้งกรณีการสลายการชุมนุมที่หน้าอาคารรัฐสภา พ.ศ. 2551 จนนำมาสู่การชุมนุมแบบดาวกระจายของกลุ่มพันธมิตรเพื่อประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (พธม.) ในการยึดท่าอากาศยานนานาชาติดอนเมืองและท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ ที่สร้างผลกระทบทางเศรษฐกิจให้แก่ประเทศไทยเป็นอย่างมาก จนกระทั่งมีคำตัดสินของศาลรัฐธรรมนูญในการยุบพรรคพลังประชาชน พรรคชาติไทย และพรรคภูมิใจไทย จนนำมาสู่การพลิกขั้วทางการเมืองโดยพรรคประชาธิปัตย์ที่มีนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เป็นนายกรัฐมนตรี โดยได้รับการสนับสนุนจากนายสุเทพ เทือกสุบรรณในการรวบรวมเสียงข้างมากในสภาผู้แทนราษฎร ทว่าในช่วงปี 2552 – 2553 มีการเคลื่อนไหวทางการเมืองต่อต้านรัฐบาลอย่างต่อเนื่อง โดยกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการ (นปช.) ที่มีชื่อเรียกร้องให้รัฐบาลยุบสภาผู้แทนราษฎรเพื่อจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ ปรากฏว่า การชุมนุมในครั้งนี้ถูกดำเนินการสลายการชุมนุมโดยภาครัฐอย่างต่อเนื่อง ทั้งการสลายการชุมนุมในปี 2552 และการสลายการชุมนุมในปี 2553 โดยเฉพาะช่วงเดือนเมษายน – พฤษภาคม ที่การเมืองมีความรุนแรงเป็นอย่างมาก จากการปะทะกันทั้ง 2 ฝ่าย ทำให้เกิดผู้เสียชีวิตเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะการสลายการชุมนุมที่สี่แยกราชประสงค์ที่อาจเรียกได้ว่า เป็นการสังหารหมู่ทางการเมืองนับตั้งแต่วันที่ 6 ตุลาคม 2519 จนมีผู้เสียชีวิตราว 99 คน ทั้งกลุ่มผู้ชุมนุมและเจ้าหน้าที่รัฐ สถานการณ์ทางการเมืองเริ่มคลี่คลายมากขึ้นเมื่อมีการเลือกตั้งในปี 2554 ปรากฏว่า พรรคเพื่อไทย โดยมีนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ได้รับเลือกตั้งมากที่สุดในสภาผู้แทนราษฎร จนสามารถจัดตั้งรัฐบาลผสมได้สำเร็จ ทว่าการดำเนินการบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปด้วยความยากลำบากจากการเผชิญกับเหตุภัยพิบัติน้ำท่วมใหญ่ในปี 2554 และการชุมนุมจากฝายอนุรักษ์นิยมอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งเมื่อสภาผู้แทนราษฎรเสนอพระราชบัญญัตินิรโทษกรรม ก่อให้เกิดการชุมนุมใหญ่ในทั่วประเทศต่อต้านรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร โดยมีแกนนำคนสำคัญ คือ นายสุเทพ เทือกสุบรรณ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์ ออกมาเคลื่อนไหวชุมนุมทางการเมือง และขยายตัวกลายเป็นกลุ่มคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.) การชุมนุมในเวลานั้นมีผู้เข้าร่วมเป็นจำนวนมาก และมีการดาวกระจายไปยังจุดต่าง ๆ ในเวลานั้นก็มีการชุมนุมสนับสนุนรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ของกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการ (นปช.) ถึงแม้รัฐบาลจะมีการประกาศยุบสภาที่ไม่สามารถทำให้สถานการณ์คลี่คลายลงได้ จนกระทั่งศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยให้นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรพ้นจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และการชุมนุมของทั้ง 2 ฝ่าย มีความเข้มข้นมากยิ่งขึ้นและมีแนวโน้มมีความรุนแรงอย่างต่อเนื่องจนเป็นข้ออ้างในการสร้างความชอบธรรมขององค์กรภายนอกสถาบันทางการเมือง โดยเฉพาะกองทัพไทยในการทำการควบคุมอำนาจการปกครองและรัฐประหารในวันที่ 22 พฤษภาคม 2557

ในมุมมองของคนรุ่นใหม่มองว่า การรัฐประหาร 2557 ไม่ได้ทำให้ความขัดแย้งทางการเมืองในปี 2557 คลี่คลายลง ในทางกลับกันได้สร้างขั้วอำนาจใหม่คืออำนาจของกองทัพในการเมืองไทย จนกระทั่งมีการเลือกตั้งในปี 2562 รัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ที่มาจากรคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้มีการดำเนินการแก้ไขกฎหมายหลายประการ ทั้งการเพิ่มอำนาจของรัฐ การออกกฎหมายที่เอื้อ

ประโยชน์ให้แก่กองทัพไทย การที่องค์กรอิสระถูกตั้งแต่โดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ทำให้เกิดข้อกังขาในการตรวจสอบความถูกต้อง การทุจริตของรัฐบาลและราชการในหลายครั้ง ทำให้คนรุ่นใหม่มองว่าการเข้ามาของคณะรัฐประหารมิได้มาเพื่อการปฏิรูปประเทศตามคำกล่าวอ้าง แต่เป็นการปฏิรูปให้รัฐราชการมีอำนาจมากยิ่งขึ้น รัฐบาลมีลักษณะเป็นรัฐบาลอำนาจนิยมในการดำเนินการอะไรก็ตาม อีกทั้งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปัจจุบัน มีผลใช้บังคับ ในรัฐธรรมนูญฉบับนี้มีส่วนที่ไม่เป็นประชาธิปไตยหลายประการ อาทิ สมาชิกวุฒิสภาที่สมาชิกมาจากการแต่งตั้งทั้งหมดและมีอำนาจร่วมเลือกนายกรัฐมนตรีเป็นเวลาห้าปี (สองคน) และผูกมัดให้รัฐบาลในอนาคตต้องปฏิบัติตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ได้สร้างความไม่พอใจให้แก่คนรุ่นใหม่โดยเฉพาะในชั่วอุดมการณ์ประชาธิปไตย จะมองว่าความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นในปัจจุบันเป็นผลมาจากการรัฐประหาร 2557 โดยตรง

การเลือกตั้ง 2562 ในมุมมองของคนรุ่นใหม่มองว่าเป็นความหวังของพวกเขาในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั่วไปเพื่อไปเลือกรัฐบาลที่มาจาก การเลือกตั้งทั่วๆ ไปต้องผ่านสลาย พรรคการเมืองที่สนับสนุนพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชาและพรรคการเมืองต่าง ๆ สามารถรวมเสียงได้มากกว่า 250 เสียงและมีเสียงสนับสนุนจากสมาชิกวุฒิสภาที่มาจาก การแต่งตั้งเกือบทั้งหมดในการสนับสนุนรัฐบาลนี้ ยิ่งเป็นการสะท้อนถึงความไม่เป็นธรรมที่มีต่อประชาชนในชั่วประชาธิปไตย ยิ่งทำให้การเมืองไทยแบ่งเป็น 2 ขั้วมากยิ่งขึ้น คือ ขั้วอำนาจนิยมและขั้วประชาธิปไตย ทำให้เกิดการปะทะกันทางความคิดของประชาชนมากยิ่งขึ้น จนกระทั่งเกิดการยุบพรรคคอนาคตใหม่จึงเกิดการเคลื่อนไหวทางการเมืองมากยิ่งขึ้น และการเป็นระเบิดที่สร้างความขัดแย้งทางการเมืองครั้งใหม่ขึ้นมาภายหลังการเลือกตั้ง 2562 ในการลดความขัดแย้งทางการเมืองในมุมมองของคนรุ่นใหม่ในปัจจุบัน มีเพียง 2 วิธีการในการลดความขัดแย้งทางการเมืองในปัจจุบัน ได้แก่

(1) เครื่องมือทางกฎหมายในการจัดการความขัดแย้งทางการเมืองไทยในอดีต

การนิรโทษกรรม หมายถึง การลืมนั้นแต่ในกระบวนการทางกฎหมาย หมายถึง การกระทำของบุคคลบางประการนั้นไม่ถือเป็นความผิด ไม่ต้องรับโทษ ผลสำหรับกรนั้นไม่ต้องถูกนำมาบังคับใช้ หรือบางกรณีเป็นการยกโทษให้ทั้งหมด เสมือนหนึ่งว่ามีเคยต้องโทษนั้นเลย ให้ลืมนั้นเสีย การนิรโทษกรรมจึงเป็นการยกเลิกความผิดของกฎหมายในระบอบพระราชบัญญัติซึ่งต้องกระทำโดยอำนาจนิติบัญญัติลักษณะความผิดที่สามารถนิรโทษกรรม สามารถแบ่งได้เป็น 3 ระดับ การนิรโทษกรรมทางแพ่ง การนิรโทษกรรมทางอาญา และการนิรโทษกรรมทางการปกครอง

การล้างมลทิน คือ การล้างความผิดให้แก่ผู้ต้องโทษ หรือเคยต้องโทษ ให้พ้นโทษ ผลในทางกฎหมายให้ถือว่าบุคคลที่ถูกลงโทษ หรือเคยถูกลงโทษเนื่องมาจากการกระทำความผิด ไม่เคยถูกลงโทษ ในความผิดนั้นมาก่อน แต่มิได้เป็นการลบล้างการกระทำที่เป็นความผิด ยังคงได้ชื่อว่าผู้นั้นเคยกระทำความผิด ซึ่งต้องกระทำโดยอำนาจนิติบัญญัติ ตราเป็นพระราชบัญญัติเนื่องในโอกาสสำคัญขอชาติหรือเนื่องในโอกาสที่เป็นมงคล เช่น พระราชบัญญัติล้างมลทินผู้กระทำความผิดทางการเมือง ร.ศ.130 พุทธศักราช 2475 พระราชบัญญัติล้างมลทินในโอกาสครบ 25 พุทธศตวรรษ พ.ศ. 2499 พระราชบัญญัติล้างมลทินในโอกาสสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี พ.ศ. 2526 พระราชบัญญัติล้างมลทินในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงมีพระชนมพรรษา 60 พรรษา พ.ศ. 2530 เป็นต้น

(2) การสร้างองค์กรเพื่อระงับความขัดแย้ง

การสร้างองค์กรขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่เป็นการเฉพาะ เป็นอีกหนึ่งวิธีที่เป็นที่นิยมของประเทศต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการระงับความขัดแย้งคลี่คลายปัญหาที่เกิดขึ้น และป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ที่มีเฉพาะปัญหาทางการเมืองเท่านั้น ด้วยสภาพสังคมที่มีความซับซ้อนมากขึ้น ความขัดแย้งย่อมมีความซับซ้อนตามไปด้วยทั้งมิติความลึกและกว้างของความขัดแย้ง เช่น ความขัดแย้งในการจัดการทรัพยากร ทางเศรษฐกิจและความเหลื่อมล้ำทางสังคม องค์กรที่ตั้งขึ้นนี้ให้ประกอบด้วยผู้แทนจาก 3 ฝ่าย (Tri-partite) คือ คู่กรณี ความขัดแย้งสองฝ่าย และฝ่ายที่สาม ในสัดส่วนและจำนวนที่เท่าเทียมกัน โดยทั้งสามฝ่ายต้องให้การยอมรับในตัวบุคคลที่แต่ละฝ่ายคัดเลือกมาเป็นตัวแทนในคณะกรรมการนี้ องค์กรนี้ควรมีสถานะเป็นองค์กรกึ่งอิสระภายใต้การกำกับดูแลของรัฐสภา

สรุปผล การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

กล่าวโดยสรุปว่า จากศึกษาความเป็นพลวัตทางความคิดเชิงอุดมการณ์ทางการเมืองไทยหลังการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 จะพบว่า เป็นผลมาจากมรดกของการรัฐประหาร พ.ศ. 2557 เพราะตลอดระยะเวลา 5 ปีของการควบคุมอำนาจการปกครองของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ประชาชนไม่มีสิทธิ เสรีภาพในการแสดงออกและการเคลื่อนไหวทางการเมือง และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปัจจุบัน ในห้วงเวลาที่มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยเป็นการทั่วไป พ.ศ. 2562 ถูกมองว่า "เสรี

บางส่วนและไม่เป็นธรรม" และเป็นอำนาจนิยมแบบมีการเลือกตั้ง มีพรรคการเมืองแบบพรรคพลังประชาชน ที่เป็นพรรคตัวแทนของ คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เพื่อเป็นการปูทางให้นายกรัฐมนตรีได้เป็นผู้นำประเทศอีกครั้ง หลังการเลือกตั้งนอกจากขั้วฝ่าย ประชาธิปไตยไม่ได้เป็นผู้จัดตั้งรัฐบาลแล้ว ยังมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้ยุบพรรคอนาคตใหม่ได้นำมาสู่การเคลื่อนไหวทางการเมืองของคนรุ่นใหม่ในระยะแรก ต่อมาอิพลวัตของการเรียกร้องทางการเมืองจากข้อเสนอในการให้รัฐบาลยุบสภา แก่รัฐธรรมนูญ และหยุดคุกคามประชาชน แต่ด้วยความไม่ใส่ใจข้อเรียกร้องของกลุ่มผู้ชุมนุมโดยรัฐไทยจึงเกิดการเคลื่อนไหวของคนรุ่นใหม่ในประเด็น ข้อเรียกร้องการปฏิรูปสถาบันพระมหากษัตริย์ 10 ประการในการเคลื่อนไหวทางการเมืองก็มีพลวัตปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ด้วย ปัจจัยของการแพร่ระบาดของโรคเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หากกล่าวถึงสถานการณ์การเคลื่อนไหวทางการเมืองในปัจจุบัน (พ.ศ. 2565) การแสดงออกทางการเมืองอยู่ในพื้นที่สังคมออนไลน์เป็นส่วนใหญ่ ด้วยปัจจัยของการใช้กำลังของเจ้าหน้าที่รัฐในการปราบปรามผู้ชุมนุม รวมไปถึงความคิดเห็นที่ไม่ตรงกันในเชิงยุทธวิธีของกลุ่มผู้ชุมนุม อีกประการหนึ่งคือ รัฐบาลชุดปัจจุบันใกล้สิ้นสุทธวาระแล้ว ภายในวันที่ 23 มีนาคม 2566 จึงจำเป็นต้องมีการเลือกตั้งใหม่ในปี 2566 ผลการเลือกตั้งจะเป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดทิศทางอนาคตของการเคลื่อนไหวของคนรุ่นใหม่ต่อไป และในมุมมองของคนรุ่นใหม่มองว่าความขัดแย้งทางการเมืองของประเทศไทยมีรากฐานของความขัดแย้งที่ฝังลึกมาหลายสิบปี ตั้งแต่หลังการเลือกตั้ง 2548 ที่มีการเคลื่อนไหวทางการเมืองเป็นจำนวนมากในรูปแบบกลุ่มนำมาสู่การ รัฐประหาร 2549 ถึงแม้จะมีการเลือกตั้งอีกหลายครั้งตามก็ไม่สามารถทำให้สถานการณ์คลี่คลายได้ด้วยดี จนกระทั่งเกิดการรัฐประหาร 2557 แต่การรัฐประหารครั้งนี้มิใช่ทางออกของประเทศในการขจัดความขัดแย้งและความรุนแรงทางการเมืองกลายเป็นเครื่องมือในการแสวงหาอำนาจและผลประโยชน์จากกลุ่มองค์กรภายนอกสถาบันทางการเมือง และกลายเป็นการจุดชนวนทางการเมืองครั้งใหญ่และการเลือกตั้ง 2562 อีกครั้ง หลังการยุบพรรคอนาคตใหม่ ในการลดความขัดแย้งทางการเมืองในมุมมองของคนรุ่นใหม่ในปัจจุบัน มีเพียง 2 วิธีการในการลดความขัดแย้งทางการเมืองในปัจจุบัน ได้แก่ เครื่องมือทางกฎหมายในการจัดการความขัดแย้งทางการเมืองในอดีต ได้แก่ การนิรโทษกรรม และการล้างมรดก หรืออีกประการหนึ่งคือ การสร้างองค์กรเพื่อระงับความขัดแย้ง เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการระงับความขัดแย้งคลี่คลายปัญหาที่เกิดขึ้น และป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ที่มีใช้เฉพาะปัญหาทางการเมืองเท่านั้น ด้วยสภาพสังคมที่มีความซับซ้อนมากขึ้น ความขัดแย้งย่อมมีความซับซ้อนตามไปด้วยทั้งมิติความลึกและกว้างของความขัดแย้งอีกด้วย

การอภิปรายผลการวิจัย

1) การอภิปรายผลการศึกษาคือความเป็นพลวัตทางความคิดเชิงอุดมการณ์ทางการเมืองไทยหลังการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 จะพบว่า ในการเมืองไทยมีการแบ่งขั้วอุดมการณ์ทางการเมืองเป็น 2 ขั้ว กล่าวคือ อุดมการณ์ขั้วอำนาจนิยม (ฝ่ายขวา) และอุดมการณ์ขั้วประชาธิปไตย (ฝ่ายซ้าย) เมื่อพิจารณาแล้วประเด็นของทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดอุดมการณ์ทางการเมือง จะเห็นได้ว่าประชาชนในประเทศนั้น ๆ มักจะมีการแบ่งขั้วทางการเมืองใน 2 พากใหญ่ ๆ กล่าวคือ ระบบการเมืองฝ่ายซ้ายและการเมืองฝ่ายขวา เป็นระบบจำแนกจุดยืน อุดมการณ์ทางการเมืองและพรรคการเมือง การเมืองฝ่ายซ้ายและการเมืองฝ่ายขวามักถูกนำเสนอว่าขัดแย้งกัน โดยฝ่ายซ้ายถูกเรียกว่า "ขบวนการเคลื่อนไหว" (party of movement) และฝ่ายขวาถูกเรียกว่า "ขบวนการระเบียบ" (party of order) อีกแบบหนึ่งเป็นกลางเรียกว่า สายกลาง (centrism) และบุคคลที่มีจุดยืนดังกล่าวเรียกว่า กลุ่มสายกลางหรือผู้เดินสายกลาง (moderate) (Heywood, 2012) ในมิติของพลวัตเชิงอุดมการณ์ทางการเมืองสอดคล้องกับแนวคิดของคาร์ล มาร์กในเรื่องของ การต่อสู้ทางชนชั้นทางสังคม การควบคุมทางสังคม และการแพร่กระจายทางคิดของผู้มีอำนาจในสังคมนั้น ๆ (บุญอริ ยีหะ, 2559) อีกประเด็นคือ การใช้อำนาจครอบงำ ทางความคิดผ่านอุดมการณ์ทางการเมืองของชนชั้นนำทางสังคมในการควบคุมประชาชนให้อยู่ภายใต้กรอบหรือความเชื่อบางประการ (สุภางค์ จันทวานิช, 2563) นอกจากนี้อุดมการณ์ทางการเมืองมีส่วนสำคัญ ในฐานะของความรู้ ความคิดและกระบวนการในการเคลื่อนไหวสอดคล้องกับอุดมการณ์มีความสัมพันธ์เปรียบเสมือนชีวิตระหว่างโลกกับมนุษย์ (Abercrombie, Hill, และ Turner, 1982) อีกทั้งความพยายามสร้างกระบวนการปฏิบัติการข้อมูลข่าวสารที่จะทำให้เกิดความเข้าใจผิดและความเชื่อที่แตกต่างในหมู่ของประชาชน โดยอุดมการณ์เป็นเครื่องมือควบคุมสังคมให้ประชาชนคล้อยตาม และผู้มีอำนาจที่อยู่เบื้องหลังจะผูกขาดการตีความว่าอะไรจริง อะไรเท็จ อะไรควรไม่ควร โดยไม่ยอมรับให้มีความคิดความเชื่อที่แตกต่างไปจากแนวการตีความของตน ทำให้เกิดความขัดแย้งในมิติอุดมการณ์ทางการเมืองอย่างรุนแรง ทั้งที่แท้จริงแล้วนั้น "อุดมการณ์เป็นเพียงมายา หรือ สำนึกจอมปลอม เป็นเครื่องมือที่ชนชั้นปกครองใช้มอมเมาชนชั้นถูกปกครอง (Thompson, 1990) และการเคลื่อนไหวทางการเมืองที่มีความหลากหลายในยุทธวิธี รวมถึงประเด็นในการเคลื่อนไหวทางการเมืองที่มีใช้เพียงประเด็นทางการเมือง แต่เกี่ยวข้องกับประเด็นทางสังคม การศึกษา ความหลากหลายทางเพศ สะท้อนถึงรูปแบบปฏิบัติการของพลเมือง (Klaus, 1985) นอกจากนี้ ในการเคลื่อนไหวทางการเมืองครั้งนี้เป็น

การรวมตัวของหลากหลายขบวนการทางการเมืองนำมาสู่การขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่ (Habermus, 1987) ตลอดจนในประเด็นของความเป็นพลวัตทางความคิดเชิงอุดมการณ์ทางการเมืองไทยที่เด่นชัดมากที่สุดคือ การใช้สื่อออนไลน์ในการเคลื่อนไหวและแสดงออกทางการเมือง กล่าวคือ ขบวนการทางสังคมรูปแบบใหม่มีบทบาทสำคัญในการสื่อ “สาร” (Message) ทั้งความต้องการและความเห็นที่แตกต่างหรือขัดแย้ง (Melucci, 1981) จะเห็นได้ว่าเมื่อพิจารณาความเป็นพลวัตทางความคิดเชิงอุดมการณ์ทางการเมืองไทยหลังการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 ความเป็นพลวัตทางความคิดเชิงอุดมการณ์ทางการเมืองมิได้เพิ่งเกิดขึ้นภายหลังปี 2562 แต่เกิดจากมรดกของการรัฐประหาร 2557 และขั้วของอุดมการณ์ทางการเมืองไทยก็แบ่งเป็น 2 ขั้ว คือ ขั้วอุดมการณ์อำนาจนิยม และขั้วอุดมการณ์ประชาธิปไตย ที่เห็นชัดขึ้นหลังการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562

2) การอภิปรายผลการศึกษามุมมองคนรุ่นใหม่ในการลดความขัดแย้งทางการเมือง จะพบว่า ในมุมมองของคนรุ่นใหม่มองว่าวิกฤตการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นภายหลังการเลือกตั้ง 2548 และก่อให้เกิดการเคลื่อนไหวทางการเมืองขยายตัวจากความขัดแย้งทางการเมืองนำไปสู่ความรุนแรงทางการเมืองจึงเป็นข้ออ้างในการเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองขององค์กรภายนอกสถาบันทางการเมือง (การรัฐประหาร) นั้น มีความสอดคล้องกับงาน พิษญา สุกใส (2555) สาเหตุสำคัญของความขัดแย้ง เกิดขึ้นจาก ความขัดแย้งทางการเมือง คือความต้องการในแง่ของผลประโยชน์ทางการเมืองในขณะที่งานของ ประภาพร สีทา (2559) รัฐบาลต้องการให้เกิดการปรองดองทางการเมืองทางรัฐบาลของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร จึงได้มีการนำเสนอร่าง พระราชบัญญัตินิรโทษกรรม เพื่อที่ต่องานนิรโทษกรรมทางการเมืองที่เคยเกิดขึ้น แต่ในทางกลับกันร่างนิรโทษกรรมที่ทางรัฐบาลได้นำเสนอต่อรัฐสภาเพื่อต่องานให้เกิดการปรองดองกลับเป็นการเริ่มความขัดแย้งให้เกิดขึ้น ความขัดแย้งทางการเมืองได้บานปลายไปสู่การทำรัฐประหาร แต่กลับไม่ใช่ทางออกหรือคำตอบในการลดความขัดแย้งทางการเมือง กลับสร้างความขัดแย้งให้ทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นในหลังการเลือกตั้ง 2562 สำหรับในการลดความขัดแย้งทางการเมือง สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 มุมมอง คือ มุมมองที่ 1 อาศัยเครื่องมือทางกฎหมายในการจัดการความขัดแย้งทางการเมืองไทยในอดีต อาทิ การนิรโทษกรรม และการล้างมรดก สอดคล้องกับงาน ภูมิ มูลศิลป์ และคณะ (2555) เสนอให้นำหลักความยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่านอันเป็นหลักความยุติธรรมในระยะที่ตอบสนองต่อเหตุการณ์สิทธิมนุษยชนที่พยายามทำความเข้าใจผู้ตกเป็นเหยื่อ และมีการส่งเสริมความเป็นไปได้ที่จะนำพาสังคมไปสู่สันติภาพ การปรองดองและความเป็นประชาธิปไตย และหากมองในมุมมองที่ 2 การสร้างองค์กรเพื่อระงับความขัดแย้งเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการระงับความขัดแย้งคลี่คลายปัญหาที่เกิดขึ้น และป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต จะสอดคล้องกับงาน วุฒิสาร ตันไชย และคณะ (2555) กล่าวคือ ขอให้ทุกฝ่ายให้ความร่วมมือในการสร้างความปรองดองบนพื้นฐานของความจริงใจและจริงใจด้วยกระบวนการพูดคุย (Dialogue) ใน 2 ระดับ คือ (1) ระดับตัวแทนทางการเมืองและกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียโดยตรง และ (2) ระดับประชาชนในพื้นที่ในลักษณะของ “เวทีประเทศไทย” ซึ่งจะทำให้สังคมได้ร่วมกันแสวงหาทางออกต่อความขัดแย้งทางการเมืองปัจจุบัน และออกแบบภาพอนาคตของประชาธิปไตยไทย ต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

ข้อเสนอแนะการนำการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1) รัฐสภาไทย

รัฐสภาจำเป็นต้องออกกฎหมายหรือจัดตั้งคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับการลดความขัดแย้งทางการเมือง โดยมีตัวแทนจากทุกภาคส่วนอย่างแท้จริงเข้าร่วมกัน หรือ แลกเปลี่ยน สร้างแนวทางเพื่อเป็นทางออกให้กับประเทศไทย และเป็นประชาธิปไตยที่แท้จริง ไร้การแทรกแซงใด ๆ จากองค์กรภายนอกสถาบันทางการเมือง

2) รัฐบาลไทย

รัฐบาลไทยควรหาจุดร่วมแสวงจุดต่างในการอยู่ร่วมกันในสังคมแห่งความหลากหลายทางความคิดในเชิงอุดมการณ์ทางการเมือง และรัฐบาลจำเป็นต้องใส่ใจมุมมองของคนรุ่นใหม่ ให้พวกเขาามีอิสระ มีเสรีภาพทางความคิด

การแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ ตลอดจนรัฐบาลต้องเป็นส่วนหนึ่งในการผลักดัน ข้อเสนอเชิงนโยบายที่เป็นรูปธรรมและเป็นธรรม

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาความเป็นพลวัตทางความคิดเชิงอุดมการณ์ทางการเมืองไทยตั้งแต่หลังการรัฐประหาร 2490 เพื่อทำความเข้าใจรูปแบบความขัดแย้งทางการเมืองที่ส่งผลมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

2) ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณหรือวิจัยเชิงผสมผสานในการศึกษามุมมองของผู้คนในทุกช่วงวัยที่มีพลวัตทางความคิดเชิง

อุดมการณ์ทางการเมืองไทยหลังการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562

3) ควรมีการจัดทำข้อเสนอจากหลากหลายมุมมองทั้งในมิติทางสังคมอันประกอบด้วย ภาคการเมือง ภาคเศรษฐกิจ ภาคสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเสนอเชิงนโยบายที่มีความเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- ชาย โปธิสิตา. (2562). ศาสตร์และศิลป์การวิจัยเชิงคุณภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: อัมรินทร์พรินต์ติ้ง.
- ณัฐพล ใจจริง. (2563). ชวนศึก คักดิษา และพญาอินทรี. นนทบุรี: ฟ้าเดีวกัน.
- ทักษ์ เฉลิมเตียรณ. (2559). การเมืองระบบพ้อขุนอุปถัมภ์แบบเผด็จการ. นนทบุรี: ฟ้าเดีวกัน.
- ธงชัย วินิจจะกุล. (2563). ประชาธิปไตยที่มีกษัตริย์อยู่เหนือการเมือง. (พิมพ์ครั้งที่ 3). นนทบุรี: ฟ้าเดีวกัน.
- บุษมณี ยีหมะ. (2559). ความรู้เบื้องต้นทางรัฐศาสตร์. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประไพพิมพ์ สุวีลสินนนท์ และประสพชัย พสุนนท์. (2559). กลยุทธ์การเลือกตั้งตัวอย่างสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ. *ปาริชาติ มหาวิทยาลัยทักษิณ*, 29(2), 31-48.
- ประภาพร สีหา. (2559). การศึกษาความขัดแย้งทางการเมืองกับรัฐประหารปี พ.ศ. 2557 (ปริญญาคุณวุฒิบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์. (2560). การเมืองไทยสมัยใหม่ หลังยุควงจรรูปทาว์. สืบค้นจาก https://www.matichon.co.th/news-monitor/news_436610
- พิชญา สุกใส. (2555). การจัดการความขัดแย้งทางการเมืองไทยระหว่าง พ.ศ. 2547-2553. (ปริญญาคุณวุฒิบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ภูมิ มูลศิลป์ และคณะ. (2555). รายงานวิจัยเรื่อง การรวบรวมแนวทางการสร้างความปลอดภัยในสังคม กรุงเทพฯ: ยุคตี มุกดาวิจิตร. (2563). มองเรื่องเล็ก ให้เป็นเรื่องใหญ่. บันทานี: ปาดานีฟอรัม.
- วุฒิสรา ตันไชย และคณะ. (2555). การศึกษาการสร้างความปลอดภัยแห่งชาติ. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2562). บันทึกการประชุม. สืบค้นจาก https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/202006/more_news.php?cid=meeting_par_1
- Abercrombie, N., Hill, S., และ Turner, B. S. (1982). The Dominant Ideology Thesis. *American Journal of Sociology*, 88(1), 188-190.
- Habermus, J. (1987). *Theory of Communicative Action*. Frankfurt: Beacon.
- Heywood, A. (2012). *Political Ideologies: An Introduction*. London: Palgrave.
- Klaus, E. (1985). *The New Social Movement* Maryland: The Johns Hopkins University Press.
- Melucci, A. (1981). *Ten Hypothesis for the Analysis of Social Movement*. Cambridge: University of Cambridge.
- Thompson, J. (1990). *Ideology and Modern Culture: Critical Social Theory in the Era of Mass Communication*. Cambridge: University of Cambridge.